

Asia: VM119:00/2018

Selvitys keinoista ehkäistä kotitalouksien velkaantumista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot mietinnöstä

Ylivelkaantumisen seuraukset yksilölle ja yhteiskunnalle ovat merkittäviä. On tärkeää panostaa velkaongelmien ehkäisemiseen. Takuusäätiö pitää esitettyjä makrovälineitä kannatettavina ja oikeasuuntaisina. Takuusäätiön näkökulmasta merkittävä osa kotitalouksien maksuvaikeuksista ja ylivelkatilanteista johtuu vakuudettomista kulutusluotoista ja pienituloisilla kansalaisilla myös terveydenhuollon asiakasmaksuista. Esitetyt toimenpiteet tällaisenaan eivät ole riittäviä. Toisaalta syyskuun alusta 2019 voimaan tulleen kuluttajasuojalain luottokustannusten ja koron määrää koskevien muutosten (KSL 7:17a§) vaikutukset eivät ole vielä selvillä.

Positiivisen luottorekisterin käyttöönottoa on syytä pyrkiä aikaistamaan sille asetetusta aikataulusta, jotta se olisi käytettävissä samanaikaisesti makrovälineiden kanssa. Takuusäätiö on velkojen järjestelytoiminnassaan huomannut, etteivät velalliset välttämättä ole selvillä kaikista veloistaan ja että niiden selvittäminen on työlästä. Toisaalta nähdään myös, että vaikka luotonantajalla on voimassa olevan lainsäädännön (KSL 7:14§) mukaan velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ja lainanhoitokyky, näin ei käytännössä aina ole toimittu. Erityisesti luottolaitossektorin ulkopuolisten toimijoiden luotonmyöntökriteerit ovat Takuusäätiöön tulleiden takaushakemusten perusteella löyhiä. Luottoa on myönnetty maksukyvyttömille tai sitä on myönnetty maksukykyyn nähden liikaa tai ottamatta riittävästi huomioon jo olemassa olevat maksuveloitteet.

Huomiot keskeisistä ehdotuksista

Takuusäätiö pitää ehdotuksia enimmäisvelkasuhteesta, asuntolainojen enimmäistakaisinmaksuajasta, taloyhtiölainoihin uudisrakentamisessa kohdistuvista rajoitteista ja kuluttajaluotonannon valvonnan keskittämisestä Finanssivalvonnalle pääosin kannatettavina. Tuloihin nähden suuri asuntolaina ja/tai tällä hetkellä erityisesti myöhemmin maksettavaksi tuleva taloyhtiölainaosuus muodostavat odottamattomissa tilanteissa, kuten työttömyys, sairastuminen tai ero, riskin. Osassa Suomea asunnon myyminen ei ole ratkaisu, koska myyntihinta ei kata asuntolainaa, muusta velkatilanteesta puhumattakaan. On kuitenkin hyvä säännöksiä

tiukennettaessa sisällyttää niihin myös joustomahdollisuuksia, koska ihmisten tilanteet luottoa haettaessa ovat hyvin erilaisia ja lainan takaisinmaksuaikaan voi sisältyä useitakin muutoksia elämäntilanteessa.

Takuusäätiö pitää tärkeänä, että kulutusluotoista johtuvaa ylivelkaantumista pyritään ehkäisemään monella eri lähestymistavalla. Säätelyyn on kuitenkin jätävä mahdollisuus ratkaista kotitalouksien ylivelkatilanteet kohtuullisin keinoin. Esimerkiksi Takuusäätiö myöntää takauksia vakuudettomien velkojen yhdistämiseksi pankin myöntämällä järjestelylainalla. Takuusäätiön palvelu on velalliselle maksutonta ja pankit ovat mukana velkojen vapaaehtoisessa järjestelyssä myöntämällä pienikorkoista järjestelylainaa. Enimmäisjärjestely säätiön takauksen keinoin on 34 000 – 45 000 euroa, mikä ylittää ehdotetun 20 000 euron rajan. Velallisten maksuvarat vaihtelevat ja voivat olla hyvinkin pieniä. Erityisesti suuremmissa velkamäärissä lainan takaisinmaksuaika voi olla jopa seitsemän vuotta. Nämä tekijät lisäävät velallisten maksukyvyttömyystodennäköisyyttä. Takuusäätiö painottaa, että velallisen kannalta sekä kustannuksiltaan, kestoiltaan että ehdoiltaan kohtuullisten, vapaaehtoisten velkajärjestelyjen käyttöä ylivelkatilanteen ratkaisuna ei tule vaikeuttaa tai estää.

1. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

-

3. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

-

5. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 5 luvun 1 §:n ja 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

-

6. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta

-

Oikeusministeriön asetus kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävistä oletuksista

Takuusäätiö pitää hyvänä, että kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettäviä oletuksia ja luotonmyönnössä käytettäviä kriteereitä selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin. Erityisesti parin viime vuoden aikana isojen kulutusluottojen määrä on kasvanut. Niiden nostamisen on mahdollistanut pienen kuukausierän valitseminen, mikä käytännössä tarkoittaa pitkää, lainamäärästä riippuen jopa 10-18 vuoden mittaista takaisinmaksuaikaa. Kun nämä luottotuotteet ovat lisäksi kalliskorkoisia, niiden kokonaiskustannukset ovat muodostuneet kohtuuttomiksi.

Sääntelyssä on kuitenkin otettava huomioon, ettei sillä estetä tai kohtuuttomasti vaikeuteta velallisen ylivelkatilanteen ratkaisemista vapaaehtoisella järjestelyllä. Velkojen yhdistämiseen käytettävän järjestelyn tulee kuitenkin olla kohtuullinen ja luottopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon velallisen kyky suoriutua velanmaksusta.

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr.